

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา เป็นห้องสมุดเพียงแห่งเดียวของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งมีภารกิจหลักในการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และมีพันธกิจในการจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมทั้งมีการจัดให้บริการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นผู้ดูแลและให้บริการการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในรูปแบบ e-Learning รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมบริการสืบค้นเอกสารจดหมายเหตุของมหาวิทยาลัย ผู้ใช้บริการหลักของศูนย์บรรณสารฯ คือ นักศึกษาทุกระดับ คณาจารย์ บุคลากร รวมทั้งนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงได้กำหนดนโยบายในด้านการบริหารจัดการที่มุ่งพัฒนาศูนย์บรรณสารฯ ให้มีความทันสมัย และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และเข้าถึงบริการต่างๆ ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่

ในแต่ละปีศูนย์บรรณสารฯ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในปีงบประมาณ 2557 ได้รับการสนับสนุนฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อให้บริการ จำนวน 13 ฐานข้อมูล อย่างไรก็ตามพบว่าฐานข้อมูลออนไลน์ที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกอ. นั้น มีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงทั้งหมด เช่น สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาแพทยศาสตร์ เป็นต้น

ดังนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ศูนย์บรรณสารฯ จึงได้พิจารณาบอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ (Online databases) เฉพาะสาขาวิชาเพิ่มจำนวน 2 ฐาน คือ ฐานข้อมูล CINAHL Plus with Full Text และ ฐานข้อมูลคำพิพากษาศาลฎีกา กฎหมายและพระราชบัญญัติ และปีต่อมาได้บอกรับฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ได้แก่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Books)วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journals) วิทยานิพนธ์

อิเล็กทรอนิกส์ (e-Theses) หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Newspapers) เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ครอบคลุม สอดคล้อง และสนับสนุนการศึกษาค้นคว้า การเรียนการสอน ตลอดจนการวิจัยในเฉพาะสาขาวิชา มากยิ่งขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันมีฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารฯ รวม 19 ฐานข้อมูล โดยแบ่งเป็นฐานข้อมูลออนไลน์ 17 ฐานข้อมูล และโปรแกรมสำหรับสนับสนุนการ ค้นคว้าและวิจัย จำนวน 2 โปรแกรม

ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ศูนย์บรรณสารฯ บอกรับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ส่งผลให้ งบประมาณในการบอกรับและต่ออายุสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ดังกล่าวสูงมากขึ้นตามลำดับ โดยใน ปี พ.ศ. 2557 ได้ใช้งบประมาณสำหรับบอกรับและต่ออายุสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ รวมเป็นเงิน 4,170,582 บาท

การบอกรับและให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์เพิ่มเติม นั้น ศูนย์บรรณสารฯ ได้ดำเนินการให้ ครอบคลุมทุกสาขาวิชา พบว่าสถิติการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์รวมทุกฐานทั้งที่ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และที่บอกรับเพิ่ม โดยไม่แยกสถิติการใช้ตามประเภท สมาชิก ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 – ปี พ.ศ. 2556 นั้น มีการใช้ฐานข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 2,070,287 ครั้ง (ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2556) เมื่อเปรียบเทียบปริมาณการใช้เป็น ร้อยละ 100 ระหว่างฐานข้อมูลที่ สกอ. สนับสนุน และฐานข้อมูลที่ศูนย์บรรณสารฯ บอกรับเพิ่ม พบว่าสถิติการใช้แตกต่างกันมาก โดยฐานข้อมูลได้รับการสนับสนุนจาก สกอ. นั้น มีสถิติการใช้ จำนวนมากถึง 1,888,535 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 91.22 ในขณะที่ฐานข้อมูลที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารฯ มี สถิติการใช้เพียง 181,752 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.78

แม้ว่าฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารฯ มีสถิติการใช้ที่มีน้อยมาก แต่ศูนย์บรรณสารฯ ยังคงบอกรับฐานข้อมูลเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเห็นว่าเป็นฐานข้อมูลเฉพาะสาขา อีกทั้งได้รับการ เสนอแนะการบอกรับและการต่ออายุสมาชิกฐานข้อมูลประจำปีจากสำนักวิชา และอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง กับฐานข้อมูลนั้นๆ และหากยกเลิกการบอกรับหรือยกเลิกการต่ออายุสมาชิก อาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ ฐานข้อมูลโดยตรง จากประเด็นกรณีดังกล่าวนี้จึงเป็นเหตุผลทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การใช้และความต้องการใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารฯ และสื่อการศึกษาของ อาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพื่อได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับการใช้และความต้องการใช้ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการ ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ของศูนย์บรรณสารฯ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการใช้และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1.3 นิยามศัพท์เฉพาะ

ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online databases) หมายถึง ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ในปีงบประมาณ พ.ศ.2557 รวมทั้งโปรแกรม EDS Single Search และโปรแกรม Tumitin รวมจำนวน 19 ฐานข้อมูล

การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ความถี่ในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ ระยะเวลาที่ใช้ สถานที่ที่เข้าใช้ รูปแบบเอกสาร/ข้อมูลที่ต้องการ ความตรงกับความต้องการ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ หมายถึง บุคลากรสายวิชาการ สังกัดในสำนักวิชาต่างๆ และหน่วยงานของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยไม่นับรวมถึงอาจารย์ที่ลาศึกษาต่อขณะรวบรวมข้อมูล

ความต้องการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ความประสงค์ ความจำเป็น และความต้องการให้ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา พัฒนาและปรับปรุงการบริการฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อต้องการให้บอกรับฐานข้อมูลออนไลน์เพิ่มเติม

ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง ความไม่สะดวกหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงการใช้และประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาของอาจารย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

1.4.2 ผลการศึกษาด้านปัญหา สามารถนำมาใช้เป็นเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับโดยศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4.3 ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานวิจัย สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้งานข้อมูล
ออนไลน์แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved